

Martinova bábica.

Minila je zima ter vzpomladánje solnce začelo prigrevati, in kmet je zopet gibal na polji. Tudi pri Martinovih se je vse izpremenilo. Sosedí se k njim zvečer úže nîjso zbirali okolo péči, ker je bilo izlúšéeno vse buéno séme. A sosedov Ivanek nîj mogel pozabiti lepih pripovédek, katerih je toliko znala Martinova bábica; zató je še vedno rad k njej zahajal. Védel je, kdaj je najbolj utegnila. To je bilo v mraku, kadar je počíváje zunaj sedéla na pragu. Trudna je bila od starosti, ée tudi se úže nîj mogla ubijati s težkim delom. Te prílike Ivanek nîj zamudil nikoli, in takó je slišal mnogo pripovédek. Nekdaj mu je rekla:

Mirno sta živela soseda Peter in Jurij, vsak na svojem. Jurij je bil bogat, a ubožni Peter mu nîj zavídal imovíne; vedno je delal od jutra do mraka ter v pótu svojega obraza kruha služil. A soseda sta rada pomagala drug družemu, kakor zapoveduje krščanska ljubezen. Ali véčna modrost izkuša pobožnega éloveka. Prišla je težka bolezen in smrt je pobrala Petra, skrbnega očeta in gospodarja svoje družíne. Bridke solze so po njem pretakali otroci in žena. A kaj je zdaj stóril sosed Jurij? K sebi je vzel Petrovo vdovo in otroke, da je zánje skrbel ter obdeloval svojo in Petrovo zemljo. Kadar je najveéji Petrov sin vrhá dorastel, dal mu je hčer za ženo ter razven Petrovih tudi nekoliko svojih njiv in travnikov.

Vesel je Ivanek bábici obljubil, da hoéé tudi on, kadar bode mogel, tak biti, kakeršen je bil Jurij.

Deček Jožko je pticam gnezda razdiral, mladíéce neusmiljeno mučil in oéi jim iztíkal. Svarila sta ga roditelja in drugi pametni ljudje; a vse je bilo zamán. Tudi tepen je bil; a šiba nîj sadú obrodíla. Kadar Jožko odraste, ostane, kakeršen je bil za otroéjih nóg. Pretepal se je in družil s poníglavci in pijanci. A zadéla je božja roka tudi njega. V tepézi je izgubil obé oéesi, in to še za mladih lét. Milo je tožil, da je okolo njega vedno vse temno ter od híše do híše je prosil kruha. Zdaj se je brídsko spomínal, koliko ptiéek je tudi on oslépil; a prepozno je bilo njega késanje. Usmíljen deček ga je za palico vodil po svétu, in Jožko je povsod pripovedoval, kakšen je nekđaj bil, in prosil je otrók, ptiéem ne razdirati gnezd ni muéiti jih a ni slepiti.

Ivanku se je zdelo, da ubozega slepeca vidi pred sobój, ter obetal je, da bode ptiékam vedno prijatelj.

Miljko je bil sirota brez očeta in brez matere. Úže v njega otroéjih letih je Bog obá k sebi poklical na sodbo. Miljko je bil pri tujih ljudéh in vedno je žaloval po roditeljih. Vsako nedeljo po polu dné je nesel cvetlíé na grob materi in oéetu. Molil ter jokal je na pokopališéi. Kadar je navršil deseto leto, mislil je íti v druge kraje služít. Šibák je bil še res, ali upal je na božjo pomoé. Upóti se zatorej zadnjié na pokopališéce, da bi se tamkaj razstál z blazima roditeljema ter potlej odšel nekoliko láže iz tega kraja, kder je njega zíbel tekla. Ves v molítev zamišljen otrók nîj slišal, da se mu bližata gospod in gospá, ki sta bila iz mésta prišla na kmete. Po molitvi je Miljko hotel oditi iz pokopališéca; a tuji gospod ga prijazno po-

vprašá, kdo li je tu pokopan? Kadar mu je Miljko vse povedal, smilil se je gospodu, ki mu je rekel, naj ž njim ide v mesto, kdér ga hoče dati učít, da bode za vrtárja. Miljko je gospodu in gospé roko poljubil od veselja in rad šel ž njima. Gospod ga je res dal svojemu vrtárju, da bi se pri njem izúčil, a zapazivši, da je bistre glave, poslal ga je potem v učilnico, kder se je tóli pridno uéil, da sta ga oba ljubila gospod in gospá. Kadar je zvršil nižje učilnice, nij se gospod obotárjljal, poslati ga tudi na tuje v visoke šole. Imeniten, velik in učen gospod je bil Miljko napósled, a ni zdaj nij pozabil gomíle svojih roditeljev. Vsacemu svoj lep spomenik je dal postaviti, in vedno je pómnel, da mu je le molitev pomogla do tolike časti; zató je vselej rad molil ter ostal pobožen do smrti.

Take pripovedke je zuala Martínova bábica. Ivanek jih je poslušal, kakor zamaknen. Prenaglo mu je minila blaga vzpomlad; kajti po letu je le malo kdaj utegnil priti k Martinovim, ker je bilo treba živino goniti na pašo, in tudi bábica je imela tu in tam kakov posel, kóli je bila stara.

Janko Zagoraki.

Z l a t í c a.

Dobro se je imela zlatíca *) v ozkem jarki poleg bistrega potoka. Po tolmunu, zbirajočem se pod mahovíto skalo, veslali so vodni ščípacvi in drugi gíbični plovci, vzburkávali in króžili gladko površje zelenkaste, líki kristal čiste tekočíne. Nad vodo so plesale in vršele jednodnevnicé mej vrbovimi vršiči, umétaven pajek je raztegnil svojo tenko mrežo s smrečíce na osamélo brezo óukraj potoka. Mej sivimi pečínami so švigale zláte postrve in se poganjale za mušícami; v plitvini pri kraji vodnega žleba pod rušo pa je predremával suh, okoren rak, prežaje na plén. V vodi se je odsevalo zlato solnce in modro nebó. In ko je solnce zatonílo za modre goré, vzplávala je srebrna luna na ponočno nebo in svítile zvezde so zablestéle nad mirno zemljo. Tedaj je luna obsévala mračni gozd ob bregu nad potokom in zlatíca se je zibala v spanji in sánjala sanje. Zjutraj jo je vzdrámil kos, pevajúč vrh tenke smreke svojo svatovsko pesem. Črnokrilemu kosu so se odzivalé pénice in druge ptice pavke. In če je veter popihnil po vrhovih visocih jelk, zašeptale so v skrivnostén šópót. Vse to je gledala zlatíca, vse to je poslušala zlatíca, zadovoljna ní bila, srečna ní bila. Želela si je proč, daleč proč v ptuje kraje. A to je prišlo takó. Lastavici, gnezdeči pod slamnatim króvom v sosednjem selu, prileteli ste in prigostoléli jasnega dné nad zeleni gozd in bister potok. Pomenkovali ste se o južnih krajih, o deželah, kjer ní snegá ne mraza, kjer rastó kraljeve palme, govorili ste o morji, o zelenkastem, nepremérnem oceanu, o ladijah plovéčih ondód, o krasnih mestih, pozidanih na obrežjih, o sinjem nebu, razpenjajúčem se nad krasno zemljo. To je slišala zlatíca in neugasno hrepenenje vnélo se jej je v srci, vroča želja, da vidi pozémeljski raj. Po dnevi so blódíle njene misli po ptu-

*) Kalužnici (*Caltha palustris*, Sumpf-Dotterblume) pravijo pri nas na Gradáskem (po hribih krog Polhovega Gradca) „zlatíca.“